

Barınma Yerinin Üniversite Öğrencilerinin Kişisel ve Sosyal Gelişim ve Akademik Başarı Üzerindeki Etkilerinin Odak Grup Görüşmesi İle İncelenmesi*

Review of the Effects of Housing Place on Individual and Social Development and Academic Success of University Students by Focus Group Discussion *

Erdal ARLI

ÖZ

Ülkemizde üniversiteyi kazanan öğrenciler çoğunlukla ailelerinin yanında kalmaktadırlar. Ancak gidip gelme olanağının bulunmadığı ya da güç olduğu uzaklıktaki bir üniversiteyi kazandığında kendisinin ve ailesinin çözmek zorunda olduğu konulardan biri de barınmadır. Barınma yeri alternatifleri devlet yurdu, özel yurt ya da kiralık bir ev olabilmektedir. O yaşına kadar ailesinin yanında yaşayan genç, farklı bir ortamın içerisinde kendini bulmaktadır. Bu yaşam gence sosyalleşme, sorumluluk ve paylaşma bilinci, topluluk içerisinde hayatını yönetebilme, iyiyi- kötüyü ayırt edebilme gibi özellikler de kazandırabilmektedir. Bu araştırmanın temel amacı, barınma yerinin kişisel sosyal gelişim üzerindeki etkilerini belirlemektir. Araştırma Kocaeli Üniversitesi Karamürsel Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören yurttan/evde kalan öğrencilere uygulanmıştır. Araştırma için, her biri 8'er katılımcı ve bir yardımcıdan oluşan beş odak grup görüşmesi yapılmıştır. Soru ve yanıt dayalı olarak yapılan çalışmada genelden özele 3 adet soru yöneltilmiştir. Grup üyeleri yurt ve evde kalan öğrenciler ile kendi ailesinin yanında kalan öğrencilerden oluşturulmuştur. Maksimum çeşitlilik örnekleme yapılmıştır. Sonuçlara göre, yurttan/evde kalmanın öğrencilere kazandırdığı en önemli katkıların başlıca bilgi paylaşımı, olgunlaşma, insanları tanımayı öğrenme, iyiyi ve kötüyü ayırt edebilme, güvenmeyi öğrenme, daha ölçülü harcama yapabilme, geniş arkadaş çevresine sahip olma, paylaşmayı öğrenme, kararlarını özgürce alabilme olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra katılımcılar gerek devlet yurdunda gerekse ev ortamında ders çalışma için her türlü ortamın mevcut olduğunu, grup halinde çalışmanın başarılarını arttırdığını ifade etmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Barınma yeri, Kişisel ve sosyal gelişim, Öğrenci, Yükseköğretim

ABSTRACT

Students who are entitled to get into a university in our country usually live with their families. However, when a student gets into a university which is far away or when it is difficult to go and return, one of the problems which their family has to solve is housing. Housing place alternatives might be government owned hostel, private hostel or houses for rent. The young student who has lived with their family until that age may find themselves in a different environment. This life might make the young people gain socialization, sense of responsibility and sharing, being able to manage their lives in the community - and it might also make them gain qualifications like being able to make discrimination between good and bad. The basic objective of this research is to identify the effects of housing place on individual and social development. The research has been applied to the students of Kocaeli University, Karamürsel Vocational High School. For the research, five focus group discussions have been carried out, each of which is formed of 8 participants and one assistant. In the study which was carried out based on question and answer, 3 general to special questions were directed. Group members have been formed of students who stay in house and hostel also students who stay with their own family. Maximum diversity sampling has been executed. According to the results, it appears that most essential contributions of staying in a hostel are mainly information sharing,

*Yükseköğretim Kurulu tarafından düzenlenen Uluslararası Yükseköğretim Kongresi'nde /UYK-2011 (27-29 Mayıs 2011, İstanbul, Türkiye) sözel bildiri olarak sunulmuştur.

*Presented as oral presentation at the International Higher Education Congress /UYK-2011 (27-29 May 2011, Istanbul, Turkey) organized by Council of Higher Education.

Erdal ARLI (✉)

Kocaeli Üniversitesi, Karamürsel Meslek Yüksekokulu, Kocaeli, Türkiye

Kocaeli University, Karamürsel Vocational School, Kocaeli, Turkey

earli@kocaeli.edu.tr

Geliş Tarihi/Received : 11.10.2012

Kabul Tarihi/Accepted : 11.02.2013

growing mature, learning about recognizing human beings, being able to make discrimination between good and bad, learning about trusting, learning about making more moderate spending, and being able to make decisions freely. Besides, participants stated that any type of environment was available for studying both in governmental hostel and in housing environment, and studying in groups increases their successes.

Keywords: Housing place, Individual and social development, Student, Higher education

GİRİŞ

Barınma yeri, yüzyıllar boyunca insanın en temel gereksinimlerinden biri olmuştur. İnsanların, yaşadıkları çevrenin zararlı etkilerinden korunmak ve güvenliklerini sağlamak amacıyla doğada hazır buldukları mağara gibi barınakların ardından geliştirdikleri basit konutlar ile barınma yerinin tarihsel gelişim sürecinin başladığı söylenebilir (Karasözen, 1993). Barınmanın en önemli fonksiyonu, insanın temel gereksinimlerinden olan güvenlik duygusunu sağlamak ve sürdürmektir (Kara, 2009). Zaman içinde barınma kavramı, insanların beslendiği, dinlendiği, sahip olduklarını güven altına aldığı ve çevre şartlarına karşı fiziksel koruma sağlayan güvenli bir ortamını ifade etmeye başlamıştır (Ersoy & Arpacı, 2003). Ayrıca, güvenlik ve sağlık nedenlerinin yanı sıra, kişisel mahremiyet duygusunun getirdiği yabancı gözlerden uzak ve yalnız olma duygusu da barınma gereksiniminin önemli nedenlerindedir (Ersoy & Arpacı, 2003; Kara, 2009). Günümüzde ise, barınma yerinin en temel ihtiyaçlar olan güvenlik ve sağlık gereksinimlerini karşılayan bir olgu olmasının yanı sıra kişisel, sosyal ve psikolojik gelişimi de etkileyen önemli bir olgu olduğu söylenebilir.

Bu bağlamda, ailesinden uzakta eğitim gören yaş aralığı genellikle 17-25 arasında değişen üniversite gençliği için de güvenlik ve sağlık koşullarının yanı sıra akademik başarı, kişisel ve sosyal gelişim açısından barınma yeri önemlidir. Üniversite gençliği biyolojik gelişme ve psiko-sosyal olgunlaşma açısından 17-21 ve 22-25 yaşlar olmak üzere ikiye ayrılabilir. Birinci evre tercihlerin yapıldığı, aile ve arkadaşlarla çatışmaların yaşandığı, gruplaşmalara yönelinen, özerklik çabaları ve toplumsal ilgilerin doruk noktaya ulaştığı bir dönemdir (Yazıcı, 2001). Yükseköğrenim genellikle bu yaş dilimini kapsar. Dolayısıyla bu yaş dilimi içerisinde ailesinden uzakta kalan bir üniversite öğrencisinin barınma yerinde yaşacağı sorunların, arkadaşlarıyla olan ilişkilerin düzeyinin, akademik başarısını, kişisel ve sosyal gelişimini etkileyeceği aşikârdır. 22-25 yaşları arası ise, bazı gelişim uzmanları tarafından genç yetişkinlik olarak tanımlanmaktadır (Yazıcı, 2001). Bu dönemde düşünme yeteneği, mesleki davranışlar geliştirmekte, geleceğe ilişkin anlamlı tavırlar oluşmakta, üretkenlik eğilimleri ve eylemleri görülmektedir. Toplumsal konulara ilgi ve katılım isteğinin artması, görüş geliştirme girişimleri, coşku dolu olma, idealist düşünceler ve eşitsizliğe tahammül edeme gibi özellikler gencin kişiliğinin olumlu, üretici, sağlıklı bir uyum gerçekleştirmesinin işaretleridir (Özoğlu, 1988). Çünkü üniversite gençliği açısından bakıldığında eğitim öğretim hayatı kadar kişilik ve sosyal gelişimi de gençler için önemlidir. Üniversite öğrencileri bir taraftan öncelikle kendileri için yeni olan okul ve barınma ortamına uyum zorluklarıyla birlikte toplumsal kurallara ve değerlere de uyum göstermeye çalışırken, diğer ta-

raftan evrensel değerler ve ideallerinin peşinde de koşabilmektedir. Bu çok yönlü çabanın getirdiği baskı sonucunda oluşan stres gençlerin zorlanmalarına neden olabilmektedir.

Üniversite ortamına giren genç kendini yeni bir sosyal çevre içinde bulmaktadır. Üniversite ortamı, farklı bir boyutta kişinin yeni bir sosyal çevrede ilişkilerini sürdürmesini gerektirmektedir. Yurt ortamı, sınıf atmosferi kişiye yeni sosyal çevre olabilecek nitelikteki etkileşim hedefleri, yeni sosyal becerileri ve çabaları zorunlu kılmaktadır (Özbay, 1997).

Gençlik olgusuna sosyolojik ve toplumsal bir süreç bağlamında yaklaşan Kentel'e (2005) göre; genel olarak tüm dünyada karşılaşılan ancak Türkiye gibi ülkelerde daha da sorunlu yaşanan kişisel ve sosyal gelişim ile başarı süreçlerindeki aksaklıklar, gençlerin karşısına çıkan ilk sorun dizisi olarak ele alınabilir. Bu bağlamda, ailesinden uzakta eğitim görmekte olan öğrencinin, barınma ortamından kazandığı eğilimlerin doğru belirlenmesi, olumlu ve olumsuz yönlerinin ortaya konulması önemlidir.

Bu araştırmanın amacı, barınma yerinin üniversite öğrencilerinin kişisel ve sosyal gelişim ile akademik başarı üzerindeki etkilerini belirlemenin yanı sıra üniversite öğrencilerinin gelecekte çocuklarının öğrenimine yönelik düşüncelerini tespit etmektir. Araştırma sonuçlarının, ailesinden uzakta öğrenim gören üniversite öğrencilerinin karşılaştığı sorunlar ile elde ettikleri kazanımlar konusunda ailelere, öğrencilere ve bu alanda çalışma yapan akademisyenlere fikir vereceği düşünülmektedir. Araştırma Kocaeli Üniversitesi Karamürsel Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören, bölgedeki özel ve devlet yurtları ile kiralık evde barınan öğrenciler ile kendi ailesinin yanında kalan öğrencilere uygulanmıştır.

Yükseköğretimde Barınma

Yükseköğrenime başlayan üniversite öğrencilerinin çözmesi gereken önemli sorunlardan biri de kuşkusuz barınma yeridir. Ailesinin bulunduğu bir ildeki üniversiteyi kazanan öğrenciler kendi ailesinin yanında konaklarken, farklı bir ildeki üniversiteyi kazanan bir öğrencinin barınma yeri alternatifleri tek veya birkaç arkadaş ile evde kalma ya da özel veya devlet yurdunda barınma şeklinde olabilmektedir. Büyük bir kitlesini kapsayan bu barınma alternatiflerinden biri olan yurtların temel amacı, öğrencilerin çağın gereklerine uygun, modern ortamlarda huzur ve güven ortamı içerisinde barındırılması, sosyal, kültür ve sportif yönden gelişmeleri için gerekli olan her türlü hizmetin yerine getirilmesidir. Bu olanaklardan bir yükseköğrenime kayıtlı olmak şartıyla, ailesi yurdun bulunduğu şehir veya Büyükşehir Belediye sınırları dışında oturan, ülkemize eğitim ve öğretim görmek üzere gelen Türk Cumhuriyetleri ve Toplulukları öğrencileri, ülkemiz ile kültür anlaşması bulunan ülkelerin

öğrencileri, yabancı uyruklu öğrencilerden ikamet tezkeresine sahip olanlar yararlanabilmektedir (<http://www.kyk.gov.tr>, 2011). Devlet yurtlarının yanı sıra özel yurtlar da bir öğrencinin barınma alternatifleri arasında yer almaktadır. Yurtların yanı sıra diğer bir barınma alternatifi tek ya da birkaç arkadaş ile birlikte evde kalmak tercih edilen diğer alternatiflerdendir.

Yükseköğretimde barınma ülkemizde ve dünyanın her yerinde yüksek öğrenimin başlamasıyla ortaya çıkmış bir olgudur. Ortaçağda üniversitelere tanınan ayrıcalıklar çerçevesinde öğretim üyeleri ve öğrencilerin elde ettikleri sosyal ve hukuki kazanımlar arasında ‘barınacak yer (yurt, ev, oda) sağlanmasının kolaylaştırılması’ maddesi de yer almaktadır (Rukancı & Anameriç, 2004). Burada üniversite öğreniminde barınma olgusunun ne kadar eski olduğu anlaşılmaktadır.

Literatür incelendiğinde, 736 üniversite öğrencisi üzerine yapılan bir araştırmada, öğrencilerin % 62,4’ünün kiralık evde kalmayı tercih ettiği belirlenmiştir (Kızılcıaoğlu, 2003). Beşyüzelibeş üniversite öğrenci üzerine yapılan diğer bir araştırmada, öğrencilerin %17,69’unun ailesiyle, %8,30’unun yalnız yaşadığı belirlenmiştir. Aynı araştırmada öğrencilerin % 72,56’sının arkadaşlarıyla birlikte yaşamayı tercih ettiği tespit edilmiştir (Kaslı & Serel, 2008). Ocak – Mart 2009 tarihlerinde İstanbul Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi tarafından 425 öğrenci ile yüz yüze yapılan “Gençler ve Barınma” konulu araştırmada öğrencilerin % 38,2’sinin öğrenci evi/ kiralık evde, % 34,2’sinin ailesinin yanında ve %10,9’unun yurttan kaldığı belirlenmiştir. “Eğer tercih etme imkânınız olsaydı nerede kalmak isterdiniz?” sorusuna katılımcıların % 67,8’inin ‘öğrenci evi/kiralık ev’ cevabını verdiği görülmektedir (Özer & Kurtaran, 2009, <http://tr.scribd.com>). Yurt memnuniyeti üzerine yapılan bir başka araştırmada da, yurt odasının ‘geniş’ olarak algılanmasının öğrencilerin memnuniyetini arttırdığı tespit edilmiştir (Kaya & Erkip, 2001). Yurttan barınan üniversite öğrencilerinin ruh sağlığını etkileyen psikolojik faktörler üzerine yapılan bir araştırmada ise, öğrencilerin görece olarak özgür bir ortama adım attıkları, yeni ilişkiler ve arkadaşlıklar geliştirdikleri bu dönemde, özellikle de orta büyüklükteki kentlerde boş zamanlarının büyük bir bölümün yurtlarda geçirdikleri ve birçok olumlu ve olumsuz alışkanlıklar kazanabilecekleri ifade edilmiştir (Maşrabacı, 1989). Başka bir araştırmada da, öğrencilerin barınma yerinin, üniversite yaşamı boyunca etkileşim içinde oldukları önemli ortamlar olduğu ve kişisel ve sosyal gelişim içinde buldukları bu mekanların barınma koşullarının bilinmesi ve sürekli geliştirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Lanorus 1980’den aktaran Aydın, 1988; Koçbeker, 2007).

YÖNTEM

Araştırma için, her biri 8’er katılımcı ve bir yardımcıdan oluşan beş odak grup görüşmesi yapılmıştır. Veriler yardımcı röportör aracılığıyla yazılı olarak kayıt altına alınmıştır. Her bir görüşme 70-90 dakika arası sürmüştür. Soru ve yanıtı dayalı olarak yapılan görüşmelerde genelden özele üç adet soru yöneltilmiştir. Soruların sohbet ve günlük kullanım tarzına uygun olmasına dikkat edilmiştir. Soruların anlaşılabilirliği için sekiz kişilik bir grupla ön test yapılmıştır. Katılımcıların U şeklinde oturmaları sağlanmış ve masalara birer kalem ve kâğıt konulmuştur. Giriş

kısımında araştırmanın amacı açıklanmış, katılımcıların kısaca kendilerini tanıtmalarıyla görüşmelere başlanmıştır. Grup üyeleri devlet yurdu, özel yurt ve kiralık evde kalan öğrenciler ile ailesinin yanında kalan öğrencilerden oluşturulmuş, maksimum çeşitlilik örnekleme yapılmıştır.

Odak grup görüşmeleri nitel veri toplamada önemli bir işleve sahiptir. Nitel araştırma desen ve yöntemleri içerisinde sınırları belirlenmiş bir konuya odaklanmış ve grupla yapılan görüşme tartışma tekniği odak grup görüşmesi olarak ifade edilebilir (Yıldırım & Şimşek, 2008). Odak grup görüşmesi önceden belirlenmiş bir konu hakkında, önceden belirlenmiş bir grup katılımcının düşüncelerini öğrenmek için planlanmış bir tartışmalar serisidir (Baş, Çamır, & Özmaldar, 2008). Odak grup görüşmeleri bir ‘düşünceleri öğrenme’ yöntemidir. Odak grup görüşmelerinin 6-8 katılımcıdan oluşturulması önerilir. Bu teknikle araştırmacı, bireysel görüşme yöntemi kullanıldığında ulaşmasının zor olabileceği sayıda katılımcıyı araştırmaya dâhil edebilmektedir. Odak grup görüşme yöntemi pazarlama alanında, müşteri memnuniyeti, yükseköğretim programlarında öğrencilerin beklentilerinin karşılanma düzeyi gibi araştırmalarda etkinlikle kullanılmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2008). Görüşmelerde açık uçlu ve yorum gerektiren sorular sorulmalıdır (Baş et al, 2008). Sorular sohbet tarzına ve günlük dil kullanımına uygun olmalı ve teknik dilden arındırılmış olmalıdır (Kruger & Casey, 2000).

Bu araştırmada da veri toplama aracı olarak odak grup görüşmelerinden yararlanılmış ve katılımcılara yöneltilen soruların her biri tema olarak belirlenmiştir. Bu temalar; ‘barınma yerinin kişisel ve sosyal gelişim üzerindeki etkileri ile olumlu ve olumsuz yönleri’, ‘barınma yerinin akademik başarı üzerinde etkileri’ ve ‘gelecekte çocuklarının aileden uzakta eğitim görmelerine yönelik yaklaşımlarının’ belirlenmesine yönelik sorulardan oluşmaktadır. Bu bağlamda; yapılan odak grup görüşmelerinde katılımcılara aşağıdaki sorular sorulmuş ve tartışmaya açılmıştır:

- 1- Yurttan veya evde kalmak size olumlu veya olumsuz neler kattı? Önceki durumunuz ile şu anki durumunuz arasında ne gibi farklıklar oluştu?
- 2- Yurttan veya evde kalmanın ders çalışma ve derslerinizdeki başarıya olan etkileri nelerdir?
- 3- Gelecekte çocuğunuz olsa sizden uzakta öğrenim görmesine nasıl yaklaşırsınız?

Veri çözümlemesi ve ortaya konulmasında katılımcıların gerçek isimleri kullanılmamıştır.

BULGULAR

İlk tema olarak barınma yerinin kişisel ve sosyal gelişim üzerindeki etkileri ile olumlu ve olumsuz yönleri incelenmeye çalışılmıştır. Verilen cevaplardan en önemlileri şunlardır:

Katılımcılar, aileden uzakta eğitim görmeyen, yurttan veya kiralık evde yaşamının kendilerine olan güvenlerini attırdığını, kendi ayakları üzerinde kalabilme yeterliği kazandırdığını ifade etmişlerdir.

Katılımcılardan 'öğrenci1', Karamürsel'de arkadaşlarıyla evde kaldığını belirtmiş, aileden uzak yerde kalmanın kendisini olgunlaştırdığını, insanları tanımayı öğrettiğini, iyiyi ve kötüyü ayırt edebilmeyi öğrendiğini belirtmiştir. Lise yıllarında hayatın sorumluluğunun farkında olmadığını, ailesinden ayrıldıktan sonra bunu anlamaya başladığını ifade etmiştir (öğrenci1, erkek). 'Öğrenci1', dışarıda eğitimin bir avantaj olduğunu, ailesinin yanında kalan arkadaşlara göre hayata 1-0 önde başladığını düşünmektedir.

Aynı olumsuzluğu 14 yaşından bu yana yurttan kalmaya başlayan 'öğrenci3'de dile getirmiş, "ilk zamanlarda aileden uzakta kalmanın kendisine zor geldiğini, alışamadığını ancak ilerleyen zamanlarda bu durumun kendisine iyiyi kötüyü ayırt etmede, insan ilişkileri kurma ve yürütmede çok şeyler kattığını" belirtmiştir (öğrenci3, erkek). Ayrıca, "bir adım atarken iki defa düşündüğünü" ifade etmiştir.

'Öğrenci26'da 14 yaşından bu yana yurtlarda kaldığını, insanların yapacağı hareketleri önceden tahmin edebilme tecrübesine sahip olmayı bu sayede kazandığını belirtmiş, "eğer ailemle kalsaydım bunları öğrenemezdim" demiştir (öğrenci26, erkek).

Evde arkadaşlarıyla kalan 'öğrenci5', "liseden bu yana ailesinden uzakta eğitim gördüğünü, eğitim gördüğü lisede sınıfta tek bayan olduğunu ve bunun kendisi üzerinde olumsuzluk oluşturduğunu" söylemiştir. "Erkek arkadaşlarının arasında onlar gibi hareket etmeye, düşünmeye, konuşmaya başladığını" belirtmiş "ancak üniversitede yurttan ve evde kalan kız arkadaşları sayesinde bunu aştığını" ifade etmiştir (öğrenci5, kadın).

'Öğrenci29', "yurttan kalmanın diğer arkadaşları gibi kendisine sosyalleşme sağladığını, liseye oranla arkadaş grubunun daha genişlediğini" belirtmiştir. "Ayrıca ailenin çocuk üzerine fazla düşmemesi gerektiğini, ileride bir çocuğun nasıl olsa yalnız kalacağını, hem içinde hem de kuracağı ailede problemleri kendisinin çözmek zorunda olacağını ve bunları da bu yaşta öğrenmesi gerektiğini, yurt yaşamının bunları ona sağladığını" belirtmiştir (öğrenci29, erkek).

Katılımcılar ailelerinden uzakta yaşamaya başladıktan sonra harcamalarını yönetmeyi öğrendiklerini ve aile ekonomisinin önemini anladıklarını ifade etmişlerdir:

'Öğrenci7', "hayatın tozpembe yüzünü kaldırmayı burada öğrendiğini, aynı zamanda paranın değerini anladığını" belirtmiş, "lise yıllarında yaptığı savurganlıkları düşünmek bile istemediğini" söylemiştir (öğrenci7, erkek).

'Öğrenci8'de "artık paramı daha dikkatli harcamayı öğrendiğimi; ileride hepimiz kendi ailemizi kuracak ve evimizi geçindireceksak, şimdiden hayatı yönetmeyi öğrenmemiz gerekir" demiştir. Ayrıca "ailesiyle birçok şeyi konuşamadığını ama arkadaşları ile bunları rahatça paylaşabildiğini" belirtmiştir (öğrenci8, erkek).

'Öğrenci9'da "yurttan kalmaya başladıktan sonra paranın değerini anladığını ve daha ölçülü harcamaya başladığını" belirtmiştir (öğrenci9, erkek).

Öğrenci10'da "parasını ölçülü kullanmayı öğrendiğini, ayrıca lise yıllarında insanlara çok zor güvendiğini ama artık güvenmeye başladığını ve bunun kendisini hayata bağladığını"

belirtmiştir. "En önemlisi paylaşmayı öğrendiğini etrafında başka insanların olduğunu farkına vardığını" ifade etmiştir (öğrenci10, kadın).

Katılımcılar yurttan/evde kalmaya başladıktan sonra kendilerine daha fazla güvendiklerini, daha fazla paylaşımcı olduklarını, insanlara güven duymanın, değer vermenin ve arkadaşlığın önemli bir olgu olduğunu burada öğrendiklerini ifade etmişlerdir:

'Öğrenci11' "daha önceden insanlara hiç güvenmediğini, güvenmeyi ve paylaşmayı burada öğrendiğini, daha önceden sorunları çözmek için bir çaba sarf etmediğini ama şimdi arkadaşlarını kaybetmemek için çözüme gittiğini, önceden arkadaşlarını kaybetmek gibi bir korkusunun olmadığını ama şimdi bundan korktuğunu" belirtmiştir (öğrenci11, kadın).

'Öğrenci12' de "artık paylaşmayı öğrendiğini ve kendine güvendiğini" belirtmiştir. "Burada farklı kültür ve şehirlerden arkadaşlar edindiğini, arkadaşlarıyla kardeş gibi olduğunu" ifade etmiş, "yurttan/evde yaşamının kendisine çok şeyler kattığını, kararlarını özgürse alabildiğini" ifade etmiştir (öğrenci12, kadın).

'Öğrenci13', "daha önceden suskun ve içine kapanık biri olduğunu, insanlarla kolay iletişim kurmadığını ancak şimdi arkadaşları sayesinde bunu aştığını, hem kendisine güveninin hem de ailesinin kendisine güveninin arttığını" belirtmiştir (öğrenci13, erkek).

'Öğrenci14 de "kendine olan güveninin arttığını, herkesi tanıyıp sonra samimi olmayı burada öğrendiğini" söylemiştir (öğrenci14, erkek).

'Öğrenci15' "insanları daha önceden kendisi gibi gördüğünü, herkesin kendisi gibi düşündüğünü zannettiğini ancak daha sonra yurt ortamında çok sayıda insanı tanımasıyla bunun böyle olmadığını farkına vardığını" belirtmiştir (öğrenci15, erkek).

Evde veya yurttan kalmanın avantajlarına karşın olumsuz yönleri de bulunmaktadır. Bunlardan birinin de dengesiz beslenme olduğu söylenebilir:

'Öğrenci2', "aileden uzakta yaşamının kendisi için en olumsuz yönünün dengeli beslenememe olduğunu" ifade etmiştir (öğrenci2, erkek).

İkinci tema olarak katılımcılara 'barınma yerinin akademik başarı üzerindeki etkileri' sorulmuş, verilen cevaplardan en önemlileri şunlar olmuştur:

Evde arkadaşlarıyla kalan 'öğrenci1', "anlamadığı ya da çözemediği bir konu olduğunda yanı başında yardım alacağı kişilerin bulunduğunu, kaçırıldığı derslerin notlarını ve anlamadığı konularda arkadaşlarından yardım aldığını, motivasyonu düştüğünde ders çalışan arkadaşlarını görünce kendini toparladığını" belirtmiştir.

'Öğrenci16 da "ailesinin yanındayken ders çalışmadığını, ancak yurttan ister istemez arkadaşları çalıştıkça kendisinin de ders çalıştığını, ayrıca birçok sınava grup halinde çalıştıklarını" ifade etmiştir (öğrenci16, erkek).

'Öğrenci28' ve 'öğrenci39' "evinde ders çalışmak için fiziki mekan sıkıntısı olduğunu, kendilerine ait bir odanın bulunmadığını, bu yüzden ders çalışamadıklarını, yurttaki kendilerine ders çalışmak için birçok imkanın verildiğini" vurgulamıştır.

'Öğrenci17' "arkadaşlarının ders çalıştığını görmeyen kendisini azimlendirdiğini, yurttaki dayanışma olduğunu, takıldığı konularda yardım alacağı arkadaşlarının bulunduğunu" belirtmiştir (öğrenci17, erkek).

'Öğrenci9' "evde ders çalışmadığını, notları kötü iken yurda çıkmasıyla birlikte ders çalışmaya başladığını ve notlarını yükselttiğini" söylemiştir.

Ailesi ile kalan 'öğrenci21', "sınav döneminde eksik notu olduğunda ya da anlamadığı bir konu olduğunda danışacak bir arkadaş bulamamanın sıkıntısını yaşadığını ve dayanışma ortamı nedeniyle yurttaki kalmayı çok istediğini" belirtmiştir (öğrenci21, erkek).

Katılımcıların birçoğunun yurttaki veya evde kalmayı akademik başarı açısından avantajlı bulmasına karşın, bazı katılımcılar avantajlı bulmamaktadır:

'Öğrenci19', "ailesinin yanında kaldığını, kendisine ait bir odasının olduğunu belirtmiş, bu şekilde daha iyi ders çalıştığını" söylemiştir. "Aynı zamanda yemek, çamaşır gibi sorunlarla uğraşmadığını ve bu açıdan şanslı olduğunu" ifade etmiştir (öğrenci19, erkek).

'Öğrenci20' "ailesinin yanında kaldığını" belirtmiş, "kendisine ait bir odasının bulunduğunu, ancak zamanının çoğunun yollarda geçtiğini ve bunun kendisini yorduğunu" belirtmiştir (öğrenci20, erkek).

'Öğrenci18', "önceden yurttaki kaldığını ancak, kalabalık ve uzayan sohbetler nedeniyle ders çalışmadığını ve bu yüzden tekrar ailesinin yanına çıktığını belirtmiş, aynı zamanda bunda maddiyatın da önemli rol oynadığını" ifade etmiştir (öğrenci18, erkek).

Üçüncü tema olarak "gelecekte çocuğunuz olsa sizden uzakta öğrenim görmesine nasıl yaklaşırsınız?" sorusu sorulmuş, verilen cevaplardan en önemlileri şunlar olmuştur:

'Öğrenci1', "kız olursa yurttaki veya evde kalmasına izin vermem, yanına yerleşirim, erkek olursa izin veririm" demiştir.

'Öğrenci9', "her bireyin kendi ayakları üzerinde durmayı öğrenmeyi gerektiğini belirtmiş, kadın ya da erkek olarak ayırım yapmanın doğru olmadığını" ifade etmiştir (öğrenci9, erkek).

'Öğrenci22' ise, "ortamın kötü olduğunu, kötü niyetli insanların bulunduğunu belirtmiş ve kızım olursa dışarıda eğitim görmesine müsaade etmeyeceğini" belirtmiştir (öğrenci22, erkek).

'Öğrenci24', ise kız çocuğuna göz kulak olmanın zor olduğunu ama erkek için böyle bir şeyin geçerli olmadığını belirtmiş, "kız çocuğum olursa kendi oturduğum ilde bir yer kazanmasını isterim" demiştir (öğrenci24, erkek).

Erkek öğrencilere kıyasla, kadın öğrencilerin temayla ilgili olarak kadın-erkek ayırımının yapılmasına şiddetle karşı çıktıkları anlaşılmaktadır.

'Öğrenci12', "kötü niyetli insanların bir erkeği de kötü yola itebileceğini, bunun cinsiyetle ilgisinin olmadığını" belirtmiştir (öğrenci12, kadın).

'Öğrenci5' "kadın-erkek ayırımı yapmanın doğru olmadığını ve bir kız öğrencinin de başının çaresine bakabileceğini" ifade etmiştir (öğrenci5, kadın).

'Öğrenci10' "bir kız öğrencinin de ileride aile kuracağını, iş yaşamında zorluklarla karşılaşabileceğini ve bu yüzden onun da hayat tecrübesine sahip olması gerektiğini" belirtmiştir.

'Öğrenci23', "hayatın kadınlar için daha zor olduğunu bu yüzden kadınların da genç yaşta zorlukları öğrenmeleri gerektiğini" ifade etmiştir (öğrenci23, kadın).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Ülkemizde üniversiteyi kazanan öğrenciler çoğunlukla ailelerinin yanında kalmaktadırlar. Ancak gidip gelme olanağının bulunmadığı ya da güç olduğu uzaklıktaki bir üniversiteyi kazandığında, kendisinin ve ailesinin çözmek zorunda olduğu konulardan biri de barınmadır. Barınma yeri alternatifleri devlet yurdu, özel yurt ya da kiralık bir ev olabilmektedir. O yaşına kadar ailesinin yanında yaşayan genç, farklı bir ortamın içerisinde kendini bulmaktadır. Bu araştırma sonuçlarına göre, ailesinden uzakta yurt veya ev ortamında kalan öğrencilerin bundan memnun oldukları ve birtakım kazanımlar elde ettikleri görülmektedir. İfade edilen düşüncelere göre, en önemli katkısının kendi ayakları üzerinde durmayı, iyiyi-kötüyü ayırt etmeyi, başkalarının davranış, fikir ve düşüncelerine saygı göstermeyi, paylaşmayı ve harcamalarını kontrol edebilmeyi öğrenme yönünde olduğu görülmektedir. Üniversite gençliği dönemi kişilik geliştirme ve kimlik arayışının; bağımsız hareket edebilen birey olma çabalarının en yoğun yaşandığı ve bunlar için denemelerin yapıldığı bir gelişim dönemidir. Bu dönemde genç kendini kanıtlamaya ve başarısını arttırmaya çalışmaktadır (Tire, 2002).

Araştırmamızda elde edilen bir başka bulguya göre, ailesinde fiziksel koşullar nedeniyle öğrencinin kendine ait bir odanın bulunmaması da öğrenciyi yurda ve kiralık eve yönlendirmektedir. Katılımcıların verdiği cevaplara göre, yurt veya ayrı ev ortamında arkadaşlar arası bilgi paylaşımının, beraber ders çalışmanın yaygın olduğu, kaldıkları evlerde ders çalışmak için imkânların mevcut olduğu ve bu durumdan memnun oldukları anlaşılmaktadır.

Ayrıca, katılımcılar kaldıkları devlet yurdunda ders çalışmak için her türlü imkânın sağlandığını ve grup halinde çalışmanın başarılarını arttırdığını ifade etmişlerdir. Birçok araştırmada uygun çevre şartlarının öğrencilerin akademik başarılarını arttırdığı bulunmuştur. Akademik başarının çok yönlü nedenleri vardır. Uygun çevre şartları arasında öğrencinin barınma biçimi de yer almaktadır. Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nde yapılan bir araştırmada, öğrencilerin ders başarı notları ile barınma biçimleri arasındaki ilişkiye bakılmıştır (Çelik, 1991). En yüksek ders başarı notu ortalaması resmi yurttaki barınan öğrencilerde ortaya çıkarken, en düşük ders başarı notları arkadaşlarıyla evde kalan öğrencilerde ortaya çıkmıştır. Yurt hizmetlerinin incelendiği bir araştırmada ise, araştırmaya katılan öğrencilerin 'istenilen saatte ders çalışma imkanı sunması' ve 'grup halinde ders çalış-

ma imkanının mevcut bulunması' açısından yurt hizmetlerinde memnun ve orta düzeyde memnun oldukları belirlenmiştir. Ayrıca yine aynı araştırmada öğrencilerin oda ve yurt arkadaşlarının uyum ve paylaşımdan memnun oldukları tespit edilmiştir (Koçbeker, 2007).

Diğer yandan yurt veya evde kalmaya başladıktan sonra öğrencilerin kendine olan güvenlerinin arttığı, kendilerini daha olgun hissettikleri ve gelecekte iş ve aile yaşamına hazır hissettikleri görülmektedir.

Katılımcıların gelecekte kendi çocuklarının eğitimlerine bakış açılarına bakıldığında, kadın ve erkek katılımcıların düşünceleri arasında farklılıklar olduğu görülmektedir. Erkek öğrencilerin çoğunluğu kız çocukları olursa dışarıda okumasına sıcak bakmadığını belirtirken, kadın öğrenciler kadın-erkek ayırımı yapılmasının doğru olmadığını, kadınların da başarılarının çaresine bakabileceğini, gelebilecek kötülüğün erkekler içinde geçerli olduğunu ve hayatın kadınlar için daha zor olduğunu belirtmiş, bu yaşlarda hayatı öğrenmeye hakkı olduklarını ifade etmişlerdir.

Bunun yanı sıra, katılımcılar ailelerinin kendilerini sıkımsamaları ve güven duymaları gerektiğini belirtmişlerdir. Dolayısıyla, her türlü öneri ve çağdaş hizmet anlayışının ötesinde temel koşul gençlere güven duymaktır ve onların kendi ayakları üzerinde durmalarına fırsat vermektir. Aksi takdirde ailede başlayan aşırı koruyucu yaklaşımın üniversite yıllarında da devam ettirilmesi, gençlerin özerk bir olgunluğa erişmelerini etkileyebileceği gibi, hayatı öğrenmelerini, iyiyi ve kötüyü ayırt etmelerini de geciktirebilir. Çünkü sosyal ve kişisel gelişimi ile kültürel ve zihinsel etkinlikleri ertelenen bir genç sosyalleşmesini de sağlıklı olarak gerçekleştiremeyebilir. Ayrıca, özsaygı ve benlik gelişim süreçleri de olumsuz etkilenebilir. Dolayısıyla gelecekte kendi ailelerini kuracak, onu idare edecek gençlerin kendilerine güven duyan anne ve baba olabilmeleri ve çalışma hayatında özgüvene sahip çalışan olabilmeleri için üniversite gençliği döneminde aşırı korumacı yaklaşımdan kaçınmalı, kendi ayakları üzerinde durmayı öğrenmeyi ve hayatlarını kendilerinin yönetmelerini sağlayacak imkânlar sağlanmalı ve destekleyici yaklaşım benimsenmelidir.

Sonuç olarak, yurttan/evde kalmanın öğrencilere kazandırdığı en önemli katkıların başlıca bilgi paylaşımı, olgunlaşma, insanları tanımayı öğrenme, iyiyi ve kötüyü ayırt edebilme, güvenmeyi öğrenme, daha ölçülü harcama yapabilme, geniş arkadaş çevresine sahip olma, paylaşmayı öğrenme, kararlarını özgürce alabilme olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra katılımcılar gerek devlet yurdunda gerekse ev ortamında ders çalışma için her türlü ortamın mevcut olduğunu, grup halinde çalışmanın başarılarını arttırdığını ifade etmişlerdir.

KAYNAKLAR

- Aydın, G. (1988). Üniversite Öğrencilerinde Depresyonun Açıklanma Biçimi ve Akademik Başarı İlişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 22, 6-13.
- Baş T., Çamır, M., & Özmaldar, B. (2008). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Çelik, B. (1991). *Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Öğrencilerinin Barınma Koşullarının Ders Başarıları Üzerine Etkisi*

(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Ersoy, A. F., & Arpacı, F. (2003). Üniversite Öğrencilerinin Konut Koşullarının ve Konutta Yaşamayı Tercih Etme Nedenlerinin İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 158.
- Kara, Ö. (2009). *Yükseköğretimde Barınma Sorunu Türkiye'de Öğrenci Yurtları Ve Dünyadan Örnekler, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Programı* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Antalya.
- Karasözen, R. (1993). Kültürel Değişim Süreci İçinde Türk Konutlarında Mahremiyet. *Uluslararası V. Yapı ve Yaşam '93 Kongresi*. Bursa. Bildiri Kitabı, 19-23.
- Kaslı, M., & Serel, A. (2008). Üniversite Öğrenci Harcamalarının Analizi ve Bölge Ekonomilerine Katkılarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Celal Bayar Üniversitesi, İ.İ.B.F. Yönetim ve Ekonomi*, 15(2), 99-113.
- Kaya, N., & Erkip, F. (2001). Satisfaction in a Dormitory Building: The Effects of Floor Height on the Perception of Room Size and Crowding. *Environment and Behavior*, 33(1), 35-53. Reprinted in W. A. Lesko (Ed.), *Readings in Social Psychology: General, Classic and Contemporary Selections* (pp. 382-392). Boston: Allyn and Bacon, 2002.
- Kentel, F. (2005). Türkiye' de Genç Olmak: Konformizm ya da Siyasetin Yeniden İnşası, *Birikim*, 196, 11-18.
- Kızılcıaoğlu, A. (2003). Necatibey Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler Öğretmeni Adaylarının Profili, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (10), 87-105.
- Koçbeker, D.V. (2007). *Alâeddin Keykubat Yerleşkesinde Yurtlarda Barınan Öğrencilerin Sorunlarının Eğitimlerindeki Başarı Düzeylerine Etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Kruger, R.A., & Casey, M.A. (2000). *Focus group: A Practical Guide for Applied Research* (3rd ed., p.157). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Maşrabacı, S. (1989). Yurttan Kalan Üniversite Öğrencilerinin Ruh Sağlığını Etkileyen Psikolojik Faktörler. Üniversite Gençliğinde Uyum Sempozyumu Bilimsel Çalışmaları (pp. 177-186). Bilkent Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Araştırma Merkezi, Ankara.
- Özbay, G. (1997). *Üniversite Öğrencilerinin Problem Alanlarını Belirlemeye Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). K.T.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Özer, B. & Kurtaran, Y. (2009). *Gençler ve Barınma*. Erişim: Ocak 2011, <http://tr.scribd.com/doc/38680272/Genclerin-Guclendirilmesine-Yonelik-Harcamaları-İzleme-Kilavuzu>
- Özoğlu, S. Ç. (1988). *Gençlerin Kişilik Gelişimine Nasıl Yardımcı Olabiliriz?* Ankara: TED Yayınları.
- Rukancı, H., & Anameriç, H. (2004). Ortaçağda İlk Üniversiteler. *Felsefe Dünyası*, 39, 170-186.
- Tire, O. (2002). Yurtlarda Kalan Öğrencilerin Toplumsal Sorunları: *Cumhuriyet Üniversitesi Örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Yazıcı, E. (2001). *Üniversite Gençliği*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.